

Мері Лінн РОБІ (США)

НОВОРІЧНИЙ РОЗПРОДАЖ

ОПОВІДАННЯ

З англійської переклав Владислав НОСЕНКО

— Певен, ти знайдеш сто одне виправдання, Волте,— роздратовано сказав шериф,— але з цією торгівлею треба кінчати і негайно. Якщо цього не станеться, тоді прийде кінець половині мешканців міста.

Він витяг з кишені газету і розгорнув її:

— Ти коли-небудь чув про таке? — гримів шерифів голос.— Ось послухай: «Великий новорічний розпродаж! Найнижчі ціни! Не втрачайте свій шанс!» — Ніколи у житті не чув про таке паскудство.

— Хіба тільки я один? — не здавався Волт.— Мало не всі бізнесмени міста збувають свій товар у такий спосіб. Чому я повинен бути винятком?

— Тому, що ти власник похоронного бюро! — заволав шериф.— Хіба у похоронному бюро може бути сезонний розпродаж?!

— А чом би й ні? — закипав губи Волт.

Волт був кременезий чоловік з копицею густого чорного волосся на голові і кошлатими бровами. Він говорив так само, як робив діло, повільно і поважно:

— А я оце хотів позбутись старих трун і придбати нові. Та й не тільки трун, але і книг реєстрації клієнтів, і урн для праху. Ти б подивився, Неде, що то за урни: по сто п'ятдесят за штуку, плюс податок; я можу запропонувати тобі одну з краших...

— Не спокушай мене! — обірвав його шериф Гарлов і витер хусткою піт з розпашілого обличчя. — Усе не так просто, як тобі хотілося б. Зовсім ні.

Волт з цікавістю подивився на друга.

— Гаразд, Неде, може, ти щось поясниш, а то я ніяк не уторопаю. На тебе не схоже перешкоджати людині робити бізнес. Принаймні п'ять років тому про це не могло бути й мови.

П'ять років тому, після багатьох щасливих років парубкування Нед Гарлов вирішив одружитися. Волт хотів застерегти друга, але марно. Шлюб з Неттою Персонз із Піксвілла обернувся цілковитою катастрофою з тієї самої миті, коли вона примусила Неда видавити з себе шлюбні обіцянки.

Нетта виявилась енергійною жінкою. Вона підтримувала бездоганну чистоту у Недовій оселі, примусила його уникати у своїй мові грубих виразів, вульгарних слів і позбулася усіх його давніх, небажаних друзів, серед них і Волта.

Настали нелегкі часи. У роки парубоцтва Волт з Недом щочетверга зустрічались за шахівницею, сьорбаючи холодне пиво з кухлів і посмоктуючи люльки. Нед не усвідомлював, чим для нього була ця дружба, аж поки їй прийшов кінець.

Спочатку він боровся за неї, як лев. Він спробував переконати Нетту, що вона не повинна вибирати для нього друзів, що так вона може перетворити його життя на жалюгідне існування, і що вони з Волтом і далі гратимуть у шашки. Однак Нетта виявилась жіночкою непростою. Вона почала розносити по місту якісь нісенітниці про недбалість Волта у роботі, і без упину поширювала жахливі чутки про власника похоронного бюро з Піксвілла. У такому містечку, яким був Тонтон, слово шерифової дружини мало неабияку вагу, тож Недові довелось, зрештою, відступитись, щоб не зашкодити Волту з його бізнесом.

Як наслідок, Нед востаннє сидів у цій кімнаті п'ять років тому. Це був старий зручний кабінет, справжня чоловіча кімната. У кутку біля каміна, як і раніше, стояв стіл з шахівницею. На якусь мить Нед забув, що саме хотів сказати другові, і кинув тужливий погляд на шахівницю.

— Тепер я граю зрідка, — признався Волт. — Коли-не-коли заскочить Джейк Баркер, та від нього, окрім шахраювання, дарма чогось сподіватись, тож я і не можу зосередитись на грі.

У Волта в очах спалахнули веселі іскорки.

— Слухай, а може, справи почекають? Може, вип'ємо пива і зіграємо партію?

Шериф скрушно похитав головою:

— Стосовно твого розпродажу, Волте, тут справа ось яка: протягом останнього тижня у Тонтоні різко зросла смертність. Тільки не кажи, що ти цього не помітив.

Волт у задумі потер підборіддя:

— Справді, з минулого понеділка, коли я вмівив рекламну об'яву в газеті, у мене не було жодної вільної хвилини. Але що у цьому поганого? Гадаю, усім цим людям просто нечувано щастило скористатись моїм січневим розпродажем.

— Облиш ці безглузді жарти! — вигукнув Нед. — Невже тебе не вразив той дивний збіг обставин, що всі почали помирати саме цього тижня?

Волт ошелешено втупився поглядом у друга.

— Куди це ти гнеш, Неде?

— Я маю вагомні підстави вважати, що не всі, хто лежить у твоїх уціне-

них трунах, померли своєю смертю. Можу запрягтися, що мало хто з них помер природною смертю.

Волт надовго замовк, обмізковуючи ці слова. Він постукав льолькою по каміну, а потім став замислено її посмоктувати.

— Отже, ти хочеш сказати,— озвався він нарешті,— що декого з цих людей убили.

— Саме це я і маю на увазі! — вибухнув Нед. — І якщо цю низку смертей не перервати, то скоро про них говоритиме усе місто.

— Але ж більшість загинула внаслідок нещасних випадків,— упевнено сказав Волт.— Сара Гардесті впала зі сходів ганку і скрутила собі в'язи, а про Веса Геммета всі давно казали: якщо він не покине займатись зброєю, то матиме великі неприємності. А що стосується Тома Франкліна...

— Це не просто збіг обставин,— не вгавав шериф. — Скажу одверто, я багато чого так і не второпав. Поки що серед них не було отруєних або таких, що померли незвичним способом, але ж не можна нехтувати фактом, що їх усіх уже давно хотіли бачити серед померлих інші люди — родичі і ті, що платили за послуги похоронного бюро.

— Можливо, це так,— проказав спроквола Волт,— але я не розумію, чому треба припинити розпродаж.

— Візьмімо, наприклад, Сару Гардесті,— терпляче вів своєї шериф. — Усім відомо, що вона залишила двадцять тисяч своєму племінникові Джейку.

— Старий дружка Джейк,— просяяв Волт. — То він приїздив на Різдво?

— Атож! — заволав Нед. — Саме вчасно, щоб устигнути зіштовхнути жінку зі сходів і отримати гроші. А зараз послухай, що я тобі розповім про Веса Геммета. Він зав'язав зі зброєю п'ять років тому, після того як опинився у лікарні. Але останнім часом він злигався з дружиною Грейсона Бреккета і дехто стверджує, що у день смерті Веса його бачили разом з Грейсоном біля залізничної колії.

Нед звів дух і продовжив:

— А ще пам'ятаєш Френка Крема, того, що близько двадцяти п'яти років працював на дробарці. І чого б це йому втрачати рівновагу коло пилки саме цього тижня? Думаю, навряд чи можна довести, буцімто Вілбер Паркер, який стояв у нього за спиною саме у мить падіння, мав якесь відношення до того, що Френка порізало на шматки, наче сосиску, а втім...

— Френк був чолов'яга крутий,— зауважив Волт. — Я б не хотів з ним мати справу щодня. Я бачу, до чого ти ведеш. Френк розпатякував по місту, начебто Вілбер не платить по векселях, адже так?

— Влучив у десятку! — вигукнув шериф. — А тепер послухай, що я тобі скажу: якщо ти не припиниш свій розпродаж...

Задзеленчав телефон, і Волт узяв слухавку:

— Так. Що ви кажете?! Який жах! Оце ганьба... Так... так... Мені дуже прикро чути таке, мадам. Зараз буду.

Волт поклав слухавку і пильно подивився другові у вічі.

— Ще один покійник? — поцікавився Нед.

Волт кивнув у відповідь:

— Люсі Крокет, схоже, впала у ставок коло дробарки.

Шериф похитав головою:

— Отже, кінці у воду. Люсі ненавиділи всі. Уяви собі, свого часу ця жінка звела наклепи на всіх мешканців міста. Волте, це доводить мою правоту, як ніщо інше. Якщо між цією обставиною і загибеллю жінки існує щонайменше залежність, ти повинен припинити розпродаж.

— Думаю, що ти маєш рацію, Неде,— здався Волт. — Прикро, якщо люди скористаються розпродажем задля таких цілей. Шкода, адже у мене є кілька гарненьких дубових трун. А ще рожеві сатинові підбої і великі вишиті подушки. У п'ятдесят восьмому я накупив цього краму надміру,— зовсім забув, що тут люблять брати речі простіші та дешевші. Тепер люди втратять нагоду придбати справжні речі. Та й не тільки у речах справа, а й у послугах також. Цього тижня викопати могилу коштувало б лише третину від звичайної вартості.

Телефон знову задзвонив, і Волт підняв слухавку.

— Це твоя дружина, Неде,— сумніше, ніж звичайно, промовив він. — Хоче говорити з тобою і, по-моєму, вся аж кипить.

— Ця жінка має вмонтований радар,— вирішив Нед. Він нічого не повідомляв їй про те, що сьогодні бачитиметься з Волтом, і ось тобі й маєш: не минуло і десяти хвилин, як він гостює у Волта, а вона вже наказує йому повернутися додому.

Різкий голос жінки у слухавці розірвав тишу кімнати. Це було схоже на Нетту,— кидати шпильки на адресу Волта, знаючи, що він може почути. Двоє друзів стояли близько один одного. Нед тримав слухавку дещо убік од вуха. Щоразу, коли вона замовкала, він лише белькотів: «Так, дорога. Так, любя».

Шериф повісив слухавку і довго, уважно дивився давньому другові у вічі. Волт відреагував повільно, але усе ж дещо швидше, ніж зазвичай.

— Знаєш,— сказав він, весело усміхаючись,— по-моєму, нікому не зашкодить, якщо продовжити розпродаж іще на один день. Декому від того може бути тільки користь, як ти гадаєш?

У Тонтоні тільки й було розмов про розкішний похорон Нетти Гарлов. Грошей не шкодували. Найбільший прибуток мав Волт з його розпродажем. Слід віддати йому належне, він постарався як ніколи.

Коли на Поттерз-Гілл у автомобіля Нетти відмовили гальма, вона тільки й того, що скрутила собі в'язи.

А як розпродаж скінчився, у Волта поменшало роботи і справи начебто владналися.

Тепер, після закінчення розпродажу, вони з Недом вирішили, що могли б і далі грати у шашки по понеділках і четвергах.

